

I DRIFT: Biogass-anlegget ved Åna fengsel, til venstre, og det flisfyrte biovarmeanlegget på Lagård i Egersund, er pionerlegg innen bioenergi på hvert sitt område i Rogaland. I løpet av få år vil det trolig bli mange flere. På bildet tømmer Sigvald Nodland flis i siloen til anlegget i Egersund. (Foto: Robinje Versteegen/Hans E.H. Jacobsen)

Konturer av bio-Rogaland

■ Arena-prosjekt kan få fart på biogass og annen bioenergi

Ti flisfyrte varmeanlegg, pluss ett industrielt og ett gårdsbasert biogassanlegg i drift, viser at bioenergi-alderen er i emning i Rogaland. På Jæren verker bønder etter å få i gang egne biogassanlegg.

Odd Pihlstrøm tekst

BRYNE: Samtidig er Hå, landets største husdyrkommune på høgget, etter at Lyse og Ivars i overkant ambisiøse Hå Biopark på Grødal synes skrinlagt.

En delegasjon fra Hå-ledelsen med ordfører Terje Mjåtvei i spissen besøkte sist uke biogassanlegget Elbe Bioenergie i et husdyrdistrikt sør for Berlin. En rekke bønder er medeiere og leverer husdyrgjødsel til anlegget som har kostet et par titalls millioner kroner. Mjåtveit regner med at det kan bli flere tilsvarende ekskursjoner til Danmark eller Nederland utover vinteren og våren.

GASSER PÅ

Innen sommeren tar nemlig Hå kommune sikte på å legge fram en skisse til et biogassprosjekt i mellomklassen, uten gjødselbehandling. Mjåtveit håper myndigheter – og jærbønder – vil være med på å realisere et slikt anlegg på Grødal. Tanken er at biogassen kan bli oppgradert og sendt inn i Lyses Rogass-nett.

Tidligere denne uka fortalte Aftenbladet at ti bønder på Herikstad i Time planlegger et felles biogassanlegg, basert på egen kumøkk og annen husdyrgjødsel.

Også her er en av mulighetene å sende gassen inn i Rogass, via en energisentral i boligområdet Eivindsholen på Bryne.

ANA VAR PILOT

En håndfull andre bønder på Jæren og i Ryfylke regner nå på liknende prosjekter. Åna fengsel har vist at det er mulig. I sju år har et anlegg som lager biogass av gjødsel fra fengselets gårdsbruk, tilsatt fiskeslo, forsynt fengslet med vannbåren varme.

Lyse Neo-sjef Arne Rannestad bekrefter at Lyse vil bidra til at biogass fra mindre anlegg kan bli knyttet til Rogass, hvis løsningene er gode og det er bedriftsøkonomisk forsvarlig.

Bakgrunnen er Lyses langsiktige planer om å erstatte naturgassen i Rogass med mer klimavennlig biogass. Utfasingen er i gang, og med at opptil 30 GWh biogass årlig sendes inn i Rogass fra Ivars kloakkslambaserte biogassanlegg i Mekjarvik.

BYGGER NETTVERK

I Ipark i Stavanger er senior forretningsutvikler Martin Sigmundstad – med lang erfaring blant annet fra oljå – fødselshjelper for en regional næringsklynge som skal fremme satsing på biogass og annen bioenergi i Rogaland gjennom et Arena-prosjekt (se faktaboks). Initiativet er kommet fra Felleskjøpet Rogaland Agder (FKRA), som også er prosjekteier. En styringsgruppe med medlemmer fra flere bedrifter, organisasjoner og offentlige etater er etablert.

Den ledes av markedssjef Per Harald Vabø i FKRA. Tidligere

✓ **32.000 HUSSTANDER:** Bioenergi-potensialet basert på skog- og husdyrgjødsel-ressursene i Rogaland tilsvarer 640 GWh, eller energiforbruket i 32.000 husstander, ifølge beregninger fra Rogaland fylkeskommune. På biovarmefronten produserer ti flisbaserte varmeanlegg foreløpig rundt 10 GWh (millioner kilowattimer) årlig. Spa-hotellet og skolene i Hjelmeland sentrum, terminalbyggene og det nye hotellet på Stavanger lufthavn, Egersund sykehus og flere skoler på Lagård i Dalanes hovedstad er koblet til slike energisentraler.

daglig leder i Ryfylke Bioenergi, nå rådgiver ved Fylkesmannens landbruksavdeling, Robijne Versteegen er sekretær på fulltid.

– Vi er i en forprosjektfase hvor vi legger til rette for en klynge og samler informasjon som grunnlag for en Arena-søknad innen søknadsfristen utløper 3. april, opplyser Sigmundstad.

– ALLE FORUTSETNINGER

Initiativet er foreløpig belønnet med en forprosjektpott på 350.000 kroner fra Arenaprogrammet. Blir søknaden om et hovedprosjekt godkjent følger det trolig med en bevilgning på et par-tre millioner kroner årlig over tre år.

Sigmundstad tror mer enn ti gårdsbaserte biogassanlegg vil være i drift i Rogaland i løpet av fem år. – Får vi det ikke til her, tror jeg ikke det blir mulig andre steder i landet. Vi har overflod av husdyrgjødsel, Lyses gassnett og en stor interkommunal ressursier gjennom Ivar, sier Sigmundstad.

ARENAPROGRAMMET

NETTVERK: Nasjonalt program og samarbeidstiltak mellom Innovasjon Norge, SIVA (Selskapet for industrivekst SF) og Norges forskningsråd. Tilbyr finansiell og faglig støtte til langsiktig utvikling av regionale næringsmiljøer.

INNOVASJON: Formålet er å stimulere til økt innovasjon basert på samarbeide mellom bedrifter, FoU- og utdanningsmiljøer, samt offentlige aktører.

TREÅRIG: Et Arena-prosjekt går ordinært over tre år og vil normalt ha et kostnadsramme på 3-5 millioner kroner per år.

Kilde: Innovasjon Norge

BIOGASS

NEDBRYTNING: Dannes når organisk materiale nedbrytes av mikroorganismer i oksygenfritt miljø.

METAN: Består i hovedsak av metan, som er en sterk klimagass. Ved forbrenning dannes CO₂ og vann.

KLIMANØYTRAL: Regnes som klimanøytral, siden råstoffet er biologisk materiale.

ENERGI: Biogass kan utnyttes til produksjon av varme, strøm og drivstoff.

MÅL: Regjeringens mål er at 30 prosent av husdyrgjødsel i Norge skal brukes til biogassproduksjon innen 2020.

Fagskoletilbud i bioenergi i 2012

PLANLEGGES: En fagskoleutdanning innen bioenergi planlegges i Rogaland. Tiltaket er koblet til Arena-nettverket som skal stimulere til økt satsing på biogass og annen bioenergi i fylket.

Initiativet går under navnet Ker (kompetanse, energi, Ryfylke), med Ryfylke IKS som prosjekteier.

Målet er å ha en søknad til Nokut klar til høsten, sier Hans Høylen Solberg, som er fristilt fra jobb ved Sauda videregående skole for å lede det toårige pro-

sjektet fram mot planlagt oppstart av selve fagskoletilbudet høsten 2012. Det er tanken at utdanningen forankres i Strand videregående skole på Tau.

Fagskoleutdanning befinner seg i et sjikt mellom videregående skole og høyskole/universitet og er normalt heltidsstudier som kombinerer klasseromsundervisning med prosjekt- og laboratoriearbeid. I Rogaland er det i dag fagskoletilbud innen teknikk/teknologi, helse og administrasjon, økonomi og ledelse.